

ความพอเหมาะ

พระธรรมสิงหบุราจารย์

H19006

ทางชีวิตที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของทุกระยะชีวิต ทุกระดับของชีวิต สำหรับทุกคนทุกหมู่เหล่า ได้แก่ ความพอเหมาะ

การสร้างชีวิต การบริหารชีวิต การดำเนินชีวิตทุกขั้นตอน ต้องอยู่ในลักษณะของ “ความพอเหมาะ” จึงจะสมความปรารถนา การป้องกัน และการลด การกำจัด ปัญหาชีวิตทุกประเภท จะสำเร็จผลก็ต้องอยู่ในความพอเหมาะ

ทั้งร่างกาย ทั้งชีวิต จิตใจ ทั้งการศึกษา อบรมการประกอบอาชีพ การปฏิบัติหน้าที่ การประกอบธุรกิจ ภารกิจ ทั้งด้านส่วนตัว ส่วนครอบครัว ส่วนสังคม ทุกระดับ จนถึงบ้านเมือง ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง

ทุกเพศ ทุกวัย ทุกฐานะ ทุกภาวะ ทุกกาลเทศะ แม้ทารกจะได้ดี ก็เพราะได้รับการชูกเลี้ยงพอเหมาะ การศึกษาเล่าเรียนจะมีผลก็เพราะทำพอเหมาะ ให้พอเหมาะ รับพอเหมาะ ความเป็นอยู่จะไม่มีปัญหา ก็เพราะเป็นอยู่พอเหมาะ ให้พอเหมาะ รับพอเหมาะ หาพอเหมาะ ใช้พอเหมาะ ดีทั้งนั้น

ความพอดีนี้ ซึ่งเป็นเรื่องชีวิตที่สำคัญประการหนึ่ง ก็เกิดเพราะมีความพอเหมาะในการใช้จ่าย ทรัพย์สินให้ประโยชน์ ไม่สร้างปัญหา ก็เพราะอาศัยความพอเหมาะในการบริหาร

มิตรสหาย ญาติ พี่น้องทั้งหลาย ตลอดจนสามีภรรยาที่มีความหมายในทางให้
เกิดความอบอุ่น ความสดชื่น ก็เพราะปฏิบัติต่อกันด้วยความพอเหมาะ โดย

๑. ไม่ห่างกันเกินไป ซึ่งจะทำให้เกิดการระแวงต่อกัน
๒. ไม่ใกล้ชิดกันเกินไป ซึ่งจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย
๓. ไม่ขอความช่วยเหลือกันพร่ำเพรื่อ ซึ่งจะทำให้เกิดความรำคาญ

รักกันพอเหมาะ ช่วยเหลือกันพอเหมาะ มีความหวังในระหว่างกันพอเหมาะ
ราบรื่นตลอดเวลา ถ้าขาดความพอเหมาะอย่างเดียวยังไม่รอดทุกด้าน บ้านเมืองทุก
วันนี้มีความพอเหมาะน้อย ไม่พอเหมาะมากไป จึงเกิดปัญหา มีความวุ่นวายสับสน
และแตกแยกกันอย่างน่าใจหาย

ถ้าเราทั้งหลายช่วยกันคิดเรื่องความพอเหมาะให้มาก ให้สมควร ทุกสิ่งทุก
อย่างจะต้องดีขึ้นแน่

การศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง ก็คือ

๑. สอนให้รู้ให้เข้าใจ เรื่องความพอเหมาะ
๒. แนะนำให้ดำรงชีวิตอยู่กับความพอเหมาะ
๓. ปฏิบัติหน้าที่การงาน ประกอบธุรกิจทุกประการด้วยความพอเหมาะ

ความรู้ที่สร้างประโยชน์ใหญ่ คือ ความรู้จักพอเหมาะ ตามพระพุทธดำรัสที่ว่า
**มตตญญตฺตา สทาสาธุ “ความรู้จักพอเหมาะทำให้ประโยชน์ที่มุ่ง
หมายสำเร็จได้ทุกเมื่อ”** เพราะฉะนั้น ถ้าไม่รู้จักความพอเหมาะก็เหลวแหลก
ทุกเมื่อเหมือนกัน

ทุกครอบครัว ทุกหมู่เหล่า ทุกโรงเรียน ทุกวัดวาอาราม ทุกศูนย์วัฒนธรรม
โปรดรีบถอยหลังเข้าคลอง คือ เข้าสู่ความพอเหมาะตามที่บรรพบุรุษของเราท่าน
ปฏิบัติมา ได้ผลดีมาก

เครื่องวัดความพอเหมาะที่สำคัญก็คือ

๑. สุานะ
๒. ภาวะ
๓. กาลเทศะ
๔. ความสามารถ
๕. สติปัญญา
๖. ความจำเป็นเฉพาะเรื่อง เฉพาะคราว
๗. เหตุผล
๘. ข้อเท็จจริง
๙. ความเปลี่ยนแปลง
๑๐. สภาพปัจจุบันของทุกหน่วย

เมื่อใดต้องประสบกับความล้มเหลว หรือ ความผิดหวัง เมื่อนั้นจงสำรวจตัวเอง
ว่า ได้ปฏิบัติกรพอเหมาะหรือไม่ เหมือนการสวมรองเท้าที่ใช้แล้ว ถ้าปรากฏว่าไม่
เหมาะแก่เท้าของตน ก็จงได้ตรวจสอบว่า เป็นรองเท้าของตนหรือไม่ใช่

ในที่สุดก็สามารถแก้ไข ปรับปรุง สร้างสรรค์ให้สำเร็จประโยชน์ได้ตามความ
พอเหมาะทันที

ธรรมชาติได้สร้างสิ่งต่าง ๆ ตามร่างกายและชีวิตคนให้มีความเหมาะสม เฉพาะตัว ของใครของมัน ของเราก็พอเหมาะสำหรับเรา ของเขาก็พอเหมาะเฉพาะ เขา

ความพอเหมาะจึงเป็นของเฉพาะตัว ให้เหมือนกันไม่ได้แน่ เกิดจากพ่อแม่ เดียวกันอยู่ที่เดียวกัน โรงเรียนเดียวกัน เป็นนักเรียนรุ่นเดียวกัน เข้าทำงานวันเดียวกัน สถานที่ทำงานแห่งเดียวกัน ความพอเหมาะก็ไม่เหมือนกัน

ถ้าเห็นเขาแล้วเราพอใจในสภาพของเขา อยากเป็นอย่างนั้น อยากมีอย่างนั้น ก็ ต้องถามตัวเราว่า มีความพอเหมาะหรือเหมาะสมเหมือนเขาหรือไม่

โปรดระลึกถึงสังขารข้อนี้ แล้วรีบดำเนินการตามความเหมาะสมทันที เรื่อง ร้ายจะค่อย ๆ กลายเป็นเรื่องดีแน่

พอตื่นนอนเช้า ก็จงบอกแก่ตัวเองว่า **ความรู้จักพอเหมาะ ดีทุกเมื่อ**